

Szerkesztőség
és
kiadó hivatal
Rózsater, Kardos-ház,
16. sz. alatt.

DEBRECZENI ELLENŐR

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva
vagy vidékre postán
küldve!
Egész évre 10 ft —
Félévre 5 ft —
Negyedévre 2 ft 50 kr —
Egy hóra 1 ft —

Hirdetési díj:

Öt-hasásos patisor egy-
szeri beiktatásért 5 kr. —
Bélyegdíj minden hirdeté-
sért külön 30 kr. — Nyit-
ter 4 hasásos patisorért
20 kr.

X. évfolyam. 1883.

Debreczen. Szerda, január 24.

17. szám.

Meg akarják enni egymást.

(Z.) Nem gondolnám, hogy a szu-
hai malomnak többet ártott a hét meny-
kő csapás egy nyáron, mint a hogy a
szélsőbalba belelőtt Istóczy.

Most tessék aztán megmutatni, hogy
hol az egyetértés? Most lehet megmu-
tatni, hogy hol az a predestináció, mely
Árpád bejövetele óta mindig tépi, szak-
gatja a magyar nemzet keblét és több
bajt okozott már hazájának, tatárt, tö-
rököt ide értve, mindenféle ellenségnél.
A mely pártos és nyughatatlan elemnek
mindig heccz kellett. Olyanok voltak
mindig és olyanok most is, mint az -hes
farkasok, hogy ha más harapni valójuk
nincs, hát megeszik egymást.

Na már pedig ennek a mostani leg-
ujabb heccznek, a hol arról van szó,
hogy a féktelen kedélyek felett melyik
légyen az uralkodó elem, az, a melyiket
„j e b u z e u s n a k”, vagy az, a me-
lyiket „n y e b u z e u s n a k”-nak csúfolnak?
nem örülhet az országban egy józan ha-
zafi sem. Először is a tárgy maga olyan,
mely nem egy művelt nemzet parlamenti
pártjához való és csak szegényünkre vál-
hatik; másodsor pedig, a szélsőbal jó-
zanságát illetőleg, a hitet, az egész or-
szágban megölheti s az ellenzékét any-
nyira összezúgorithatja, hogy egy ubor-
kás tonnába b savanyítható legyen, a mi
pedig nem öröm, mert ellenzékre minden
országnak szüksége van.

De hát így van az, a hol nem az
ész, hanem a szenvedélyek és indulatok
határoznak és a hol egyetlen oly tekint-
ély sincs, mely körül a párttagoknak
esoportosulniok lehetne. Egy Mocsáry,
egy Helfy, nem az az ember, a ki az ő
czimborái közül kimagaslani képes len-
ne. Irányi egy visszataszító jelenség, ha
bár csupa karakter is; Eötvösben nem
biznak s így senkijök sincs, ki e féle
vítás kérdéseknél tekintélyt bírva gyar-
korolni.

Es amely párt azt képzeli magáról,
hogy határozott jellemekből áll, ezernyi
apróságos czivódásai közt soha sem árult
még el egyebet, mint a legnagyobb ha-
tározatlanságot. Es a mely párt azt kép-
zeli magáról, hogy szilárd alapon áll,
még minden komoly kérdésnél azt vette
észre, miszerint, ha azt akarja, hogy szét
ne hulljon, keményen bele kell kapaszk-
odniok az egymás tüstökébe.

Nem az elv, hanem az a gondolat
tartotta őket vissza a a széthullástól ed-
dig is: hogy ugyan mit mondana a vil-
lág, ha azt a „leghazafiasabb” pártot az
egymás ütlegelése és tépázása közt szét
bomlani látná? — „Ugyan ne adjatok
okot ellenzékünknek az öröme és kacza-
ra.” — Az öregeknek ez a figyelmezté-
tése hatott még eddig valamieskét. Amde
ahol más egyéb káposcs nincs, ahol nem
az elv, nem az igaz meggyőződés, hanem
az indulatok képezik a koválygást, de nem
összetartást, ott a szétmállás procezusa-
nak előbb utóbb be kell következnie.

De hát most mi lesz? Melyik rész
fajga most a rövidebbet húzni? A jebu-
zusek-e? A nyebuzusek-e?

Eltart-e az a sületlenkedés a válas-
tásig? Átvizszik-e a torzalkodást a vá-
lasztók közé is? Most akkor könnyű
kitalálni, hogy az antiszemita a kor-
mánpárttal mindenütt megvetik a szem-
tálat.

A nemzet éretlen része a szélső
balon van, az bizonyos. Az is bizonyos,
hogy a pártok csak is egy tized részét
képezheti higgadt elem. Hát ha a sületlen-
ség a higgadt résztől elválik az észbe-
lick „nagy kisebbségben fognak maradni,
és a szélsőbalnak, mint a közjogi ellen-
zéknek vége. Hanem leszen belőle egy
középkori szinezetű — vallási ellen-
zék, mely aztán a civilizált világ lég-
körében minél hamarabb kiszárad.

Ez pedig nem jól lesz így kitalálva.
Ha ellenzék nem volna, teremteni kellene

ellenzékét, miután pedig a habarékban
életképesség nincs, a szélsőbal pedig az
egymás felemésztésére készül, még ny-
találuk lenni az ellenzékkel, mint az
amérikaikak vannak a vorébbel, hogy
mesterségesen kell azt tenyésztenünk. —
Gondolják meg tehát a szélsőbalnak, hogy
mit csinálnának, és ne egyék meg egy-
mást: leginkább ne pedig a mi ked-
vünkért.

— Antisemita képviselők tisztesség fu-
dása. A képviselőház tegnap folytatta a tapo-
lczai kérvény feletti vitát. A tárgyalás érdekes
volt. Az ülés elején heves személyi jellegű je-
lenetek fordultak elő Irányi és Istóczy között,
melyek valószínűleg a lovagiasság úján intéz-
tetnek el.

E jelenet következő: Irányi: Kéri a
ház b. figyelmét, a tárgy igen fontos voltára.
(Zaj a szélsőbaloldalon. Szónok hátrafordul.) Ne
tessék engem zavarni!

Istóczy Győző: (Irányi Dániel kö-
zében.) Én nem zavartam a képviselő urat,
és protestálok a megtámadás ellen. (Zaj és
mozgás.)

Előnök: Kérem a szónokot nem szabad
főbeszakítani.

Istóczy Győző: (Irányi Dániel felé for-
dulva.) Ez szemtelenség! (Nagy zaj.)

Ugron Gábor: Ha gorombáskodni akar
a képviselő ur, akkor tessék innen menni oda,
a kikhez talál! (Zaj.)

— Uj esendőrségi tanfolyam. Múltan
az Vik és Vik számú esendőrpáncsnoksa-
gok szervezése már ezen év folyamán meg fog
történni, azon előintézkedések megtétele, melyek
a már felállított páncsnokcságok szervezésénél
észszerűbbek bizonyultak, úgy a belügyi,
mint a honvédelmi minisztériumokban kezdést
vette. Mint értesülünk, a felállítandó V. és VI.
sz. esendőrpáncsnokcságok területén levő me-
gyék valóságos esendőrségi részére, f. évi
március hó elején, a honvédelmi miniszterium-
ban, ismét hat heti időtartamu esendőrségi tan-
folyam fog berendezetni. A honvédelmi minis-
ter között, ez ügyben indítandó tárgyalások,
már a legközelebbi napokban meg fognak kez-
detni.

Zsidókérdés a képviselőházban

— Országgyűlés —

Budapest, január 23.

A képviselőház ma tovább folytatta a
kérvények és elsősorban a tapolczai
kérvények tárgyalását. A kérvény-
bizottság javaslata, illetőleg a jogegyenlő-
ség mellett és ennek szellemében szóltak
Mocsári Lajos, Irányi Dániel. Az elvet
magát elfogadja Verhovai Gyula is, — de
a gyakorlati életre tekintettel, antisemita szel-
lemben beszél a végül határozati javaslatot
terjesztő, szólt szerint a zsidóság által oko-
zott több rendbeli bajok orrslása végett
törvényeszi és kormányzati uton.

Verhovai után Jókai M r tartott
egy humor-gazdag beszédet, mely a ház minden
részén élénk tetszéssel fogadtatott. Természet-
esen a jogegyenlőség és szabadság szellemében
szólt s elfogadta a kérvényi bizottság határoza-
ti javaslatát.

A minden ízében hatalmas szép beszé-
det alább egész terjedelemben közöljük.

Ondóy Géza vontatottan gyengén és
unalmasan beszélt zsidó-ellenes irányban, végül
kijelentvén, hogy Istóczy határozati javaslatát
fogadja el, s ha ez elvetetnék, Verhovaiéra
szavaz.

Herman Ottó szólt aztán, mondva egy
igen tartalmas, hosszú és tárgyilagos beszédet,
mely a ház minden oldalról többször helyeslé-
sekkel szakkított felbe s végül a szélső
balon hosszasan meg is éljenzetett. Herman
elfogadja a kérvényi bizottság határozati javas-
latát, a jogegyenlőség elvét sérthetlenné és
megtámadhatatlannak mondja, de egész beszéde
folyamán a reform szükségét hangsúlyozta a
zsidóság körében, minden tereu. Szólt erősen
apostrophálta a zsidóellenes demagógiát is.

Meat Tiszta Kálmán emelt szót s re-
flectált a mondottak egy némelyikére, úgy ma-
gyarázta a jogegyenlőségét, hogy azaz megfe-
lelő kötelességek is járnak; kárhókatra, mint
annyszor, az antisemita igazságokat, elítelve
néhány képviselő kecskeméti kirándulását —
zsidóellenes agritató czéljából. Megfoghatatlan-
nak mondta a kormányelnök, hogy ép azok pa-
naszkodnak az effle, hogy a zsidók nem simu-
nak társadalmilag a magyarhoz, kik minden
lehető elkövetnek a hozzásimulás lehetőségé-
re ellen.

Szalay Imre szólt még, de a ház fi-
gyelme már annyira kifáradt, hogy igen keve-
sen halgatták. Szalay igyekezett kimutatni az

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Egy asszony, a kinek bogara van.

Regény.

Írta: Tótvölgyi Titusz.

XIII.

Karácsony estéje előtt.

(25-ik folytatás.)

— Mit? kérdő a hölgy, hirtelen elkápván
a kendőt arca elől, melynek lázas pirosságán
az omló könyvek égető utai ragyogtak, míg
nagy fekete szemét, melyek e pillanatban még
bűvösebbek voltak, mint valaha, merően az ügy-
vezetőre szegezte: On oltalomról beszél? Es
ki az, kinek az oltalomra most legnagyobb
szüksége van? Amit itt elkövetnek, rablás!
Nincs becsület ember, ki ily eszközökhöz fo-
lyamodnék, s ha igaz, hogy a törvény mege-
gedi ezt, akkor a gazdag emberek kezébe esz-
közt adja magát! . . .

Es míg a nő így beszélt, szeméből a kö-
nyek kiszáradtak, arczának pirja ismét az izga-
tottság halvány színébe ment át, és mintha
öszönő távozásra uszólna, de valami, maradást
parancsolna, habozva állt, s nézte az embert,
ki aggodalmas fejszóvalással állt előtte.

— Lássá nagysád, — szólt a mennyire
töle telt, higgadt komolyságot erőltetve. Lássá
nagysád, ha én most olyan ember volnék, nagy-
sádat és törvényesítő szavai miatt, igen nagy
bajba keverhetném. — Nagy szerencse, ha a
másik szobába lévők meg nem hallották, mondá,
felsegen tekintve az ajtóra, s aztán aggodal-
masan Bertára, — nagy szerencse. Figyelme-
zetem nagysádat, ne feledkezzék meg ennyire
magáról. — Es a szavakat úgy ejtő ki, mintha
valóban nem érezne most egyéb vágyat nemes
lelkében, mint azt, hogy e szavakat kivülé bár
senki ne hallotta volna. Lábjegyen el is ü-
pegett az ajtóhoz, meggyőződést szerezni, hogy
be van e az tökéletesen zárva. — Szerencsére
be van zárva, — mondá felsóhajtvá, tehát köny-
nyebbült lélekkel.

Berta tekintetével kísérte őt, amint az aj-
tóhoz ment Odalos, olyannak találta e tekintet-
tel, hogy a további jóakarati nyilvánításában
még nagyobb bátorságot érzett magában.

— Ha öszintén meg kell vallanom, —
susogá, — ezt az eljárást én is igazságtalannak
találom. — (Tehát amint látszott a jóakarati
egyszerre megváltoztatta előbbi véleményét, mint
ha ezen eljárás a jölekkü hitelezők oltalmára
leone kitalálva.) Nem tekintem egyébbnek, mint
zaklatásnak. Mert ha például kiakarná is nagy-
sád férje tartozását fizetni, hogy tebstné azt
ily rövid idő alatt? De hát, — szólt vállait fel-
vonva, és kezét Pilátusként mosva, vagyis ia-
kább dörzsölve, — az ügyvédnek kötelessége
tenni, amit fele parancsol. — Rám nézve igen
kellemetlen, megvallom . . . igen igen kel-
lemetlen. —

Ahány igent mondott, úgy annyszor fe-
jével is intett és kémozdulataival is igyeke-
zett bizonyítani, újait keble felett szétterpeszt-
vén, — hogy nem tréfál.

— Es nem áll önnek hatalmában, e ki-
méletlenségétől megmenteni? — Kérdő szelidebb
hangon és bizalmasabban Berta, mire a rom-
latlan sziv oly annyira hajlandó, mihelyt némi
jóakaratot vél valakiben felfedezhetni. — Es
míg e kérdést teré, várakozás-teljes tekintettel
vizsgálta az ügyvéd arczát, ha vajon nem lenne-e
képes azon meg a válasz előtt valami kedvező
kifejezést fedeztetni.

Odalos azonban igen komoly és gondol-
kozó maradt. Más érdektelen fél elnevette vol-
na magát, ez erőltetett komikus fontoskodás fe-
lett, de Berta, ki lélekzetének visszafójtásával
várta, amit a törvénynek e hatalmas képvisé-
lője válaszolni fog, egészen más szemekkel
nézte őt. —

Több másodperc mult el, s az ügyvéd,
ki az életben aligha nem először viselt most
egy szép hölgyvel szemben, ily nagy méltó-
ságu hivatal, még mindig hallgatott.

— Nos? — kérdő a nő, ki helyzetében
nem találta oly kedvesnek a hosszú titrelmet,
mint Odalosi ur a hosszú gondolkodást, — nem

függesztheti fel ön a huzalokodást legalább ad-
dig, míg férjem visszaérkezik?

— Azt nem, — válaszolta a kérdést, mu-
tatóniját homlokára illesztve és ismét hallgatva
egy darabig, hanem más valamit gondoltam.
Nem volna nagysádnak valakije, aki Klepper
Mózesre befolyást tudna gyakorolni?
Nincs senki.

— Hó, — mondá Odalos, — az baj, —
és kimondhatlan fejtöréssel kezdő körmet rágni,
míg egyszerre csak, és nagyon hirtelen kiálta:
dehogy nincs! Én a miat tudom, a nagysád
férjének Pikhász ur igen jó barátja. — Es mint-
ha a boldogság kulesát fedezte volna fel, szem-
meivel örömteljesen nevetett! Oly ugyesen tudta
alarezozni az egész ügyet, hogy Berta még csak
tavolról sem gondolt arra, miszerint ez már
előre így volt kicsúálva. Pikhász nevének fel-
emlése mindazonáltal, — igen kellemetlenül
érinté, s kezdetben nem is tudott szót találni,
hogy az ügyvéd kérdésére válaszolhasson. Egy
olyan ember, kit szerencsétlensége okának tar-
tott, nem lehetett előtte más, mint a gyűlölet-
nek és megvetésnek tárgya, s még csak a gon-
dolat is, hogy parifogását igénybe vegye, szé-
gyenpírral borította el arczát.

Odalos e közben mintha semmiről semmit
sem tudna, egyszerű és jóakaró kíváncsisággal
látszott a feleletre várakozni.

A nő agyában egy gondolat villant meg,
s átható tekintetét vetett a meggönyvedve nő
fiskálisra.

— Pikhász urral nem állok oly ismeret-
ségben, hogy hozzá fordulnom lehetne, vála-
szóla részkető hangon.

— Pedig Pikhász ur igen jó ember, —
jegyzé meg O dalos, — azon felső annyira ud-
varias, hogy nem lenne képes megtagadni a
nagysád kíváncságot. Azt is tudom, hogy Klep-
per neki lekötélezette. — E szavak után is-
mét felvonta vállait, s kijelenté, hogy hirtel-
nében más segítségre még csak gondolni sem
képes.

Az ajtó megnyílt, a bukott üregből lett

becső jelenté, hogy az összerással készen
vannak, s hogy a szekerek is megérkeztek.

O dalos elhagyá helyét és kiment, Berta
pedig oly halvány lett, mint a fal.

A másik szobában nem sokára nehéz lép-
teket lehetett hallani és egy hangot, mely hihe-
tőleg a bukott üreges volt; „Legelőször a
zongorát kell kivinni, mindjárt tagasabb lesz
a szoba és könnyebben hozzá lehet férni a többi
butorhoz.”

Ah! ki magyarázhatná meg, ki volna ké-
pes leírni, hogy mit érzett a nő, midőn e sza-
vakat a hallotta! Az elített füleiben nem zuga-
hat irtózatban halálos ítélet kibírdetése.
Aztán a horzsolódás, midőn zongoráját vonzoló-
ni kezdtek a faltól, a kiáltásokat: „Az elejét
hármán fogják meg, ide a hátujához kettő is
elég, két ember meg a középhez álljon.”

„Es mi joggal? Mj joggal?” — Kinek
tartozott e nő valaha, ki adott neki csak egy
fillért is, mivel szemben nem teljesítette köte-
lességét? hogy egyszer csak emberek jelennek
meg, durva kezek tapadnak a feltett tárgyhöz,
melyet még ki gyermeke kacsoitól is gondo-
san őrzött!

„Jól meg kell fogni a középen is” —
hangzott a parancszo és az erőszakos kezek
alatt, mintha segélyért kiáltana, recsegett a ked-
ves hangszer. — Most a falhoz utódott talán,
mert nagyot zendült, és a hurok fájdalmas rez-
gése, mini könyörgő nyoszorgése a kiapadra
feszítettnek, melyen a nő szívéhez utódott, mely
szívnek hurja viszhangozta a jajgatást.

A nehéz léptek most tipgni kezdtek, a
hangok fájdalmas rezgése elhalt, mint mikor a
meggyilkolt utolsó sóhaját adja ki, aztán cze-
pelik, vonzóják az élettelen testet.

„Meg kell állni. Egészen nyissátok ki az
ajtót.” Most fordították oldalát.

A hölgy össze szorítá ajkait, s két kezét
szívére nyomta.

(Folyt. köv.)

antisemita mozgalom fontosságát: azt mondá, hogy igen le lesz kötelezve, ha valaki neki ki mutatja, hogy az egész magyar histórián át akár csak egy zsidó is tett, vagy áldozott volna valamit a szabadságért. Partolja egy Istóczy mint Verhovay határozati javaslatát.

Herman féltrevert szavainak helyreigazítása végett szólt fel ismét, de röviden. — Végül egy kis vita fejlődött ki a napirend felől. A ház szavazás útján azt határozta el, hogy s z o m b a t o n folytatja a most felbuzakadt tárgyalást. Szólásra vannak még felírva: Simonyi Iván, Kristinkovics Ede és Széll György.

Jókai Mór beszéde a zsidókérdésről.

Jókai Mór: (Halljuk! Halljuk!) A míg az ugynevezett zsidókérdés a társadalmi téren forgott, nem tartottam magamat hívatottnak arra, hogy beleavatkozzam. Ha a zsidóknak vannak hibái, pedig vannak, azokat főúsmerni az ő kötelességük, azokat megorvosolni az ő kötelességük.

Ha méltatlannak vannak vádolva, vannak nekik talentumaik, vannak nekik orgánumaik azok őket megvédelmezzék. Ha a támadások a kriminalitás terére mennek, vannak bírálók, ezeknek feladata azokat megvizsgálni, ezeknek feladata azokat feleltetni. De midőn a tárgyaló kerények alakjában egy törvénynek megszűntése hozatik indítványra, mely a jogegyenlőséget támadja meg, itt többé nem a zsidók vannak megáztatva, de meg van támadva a magyar alkotmány alapja: a jogegyenlőség.

Én, ki egyike vagyok azoknak a keveseknek, kik még élnek azon korszakból, midőn Magyarország átalakulását megkezdette, nagyon jól emlékszem arra, hogy midőn a szót felírtuk zászlóinkra: szabadság, a másik két szót is mellé írtuk: egyenlőség, testvériség. E három csak együtt lehet fogadni, uraim! mert a szabadság egyenlőség nélkül nem szabadság, az szabadság, kiváltság, az privilégium; azt én a magyar alkotmány alapjává el nem fogadhatom. (Helyeslések.)

Rum t. képviselője tegnapi beszéde egész a neivságig menő nonchalanc-al vádolta az egész képviselőházat, kivéve magát és 8 aláíró társát, talán, hogy ezen kérdésben nincs bátorságuk a képviselőknél felszólalni, mert félnek edahaza saját választóitól, hogy azok mit mondanak hozzá. Hát én nekem van szerencsém ezen vád által nem érintetni. Az én választókerületemben nincsen zsidó. (Derültség jobbtól. Zaj a székfoglalón.)

Az illyefalvi választókerületben egyetlen zsidó választó sincs. (Zaj a székfoglalón.) És hogyan lehetséges ez? Vannak talán a székeknek külön törvények, melyek gátolják a zsidókat a politikai jogok gyakorlásában, vagy talán kiűldözték őket maguk közül? Nem! Hanem oka az, hogy a székek még egy fokkal takarékosabb, mint a zsidók, még egy árnyalattal jobb spekuláns, és kereskedő, mint a zsidók. (Élénk helyeslések. Zaj a székfoglalón.)

A székek nem irtózik vissza semmi munkától, miről másutt azt mondják, hogy végezze el a zsidó, mert az nekünk büdös; a székek nem vásárol semmit, mire szüksége nincs, a mire szüksége van, előteremtí magá; amire szüksége van, azt veszi első kézből, ő maga boltos, kereszáros, szatcsos; aztán a székek úgy ragaszkodnak ősi földjéhez, hogy abból senkinek, se zsidónak, se a római pápa unokatescsének nem ad egy talpalatnyit sem (Zajos derültség.); egy szóval, idegent nem enged maga

Az én szegény Gyula barátom.

(K. B.) Volt közöttünk a b-i realiskolán egy végtelen piszkos és rongyos kis zsidógyerek, a ki mindig az utolsó padban ült, nem volt se könyve, se jegyzete és mégis ő tudta mindig legjobban a lezékét.

Szegény, csak olyan tűrt lélekkel volt köztünk. Nem pejtáskodott vele senki, — még a saját felekezetebeli gyerekek sem; a tanárok pedig elhanyagolt külseje miatt nem szívehettek.

Már öt évet töltött velünk anélkül, hogy tudunk volna hozzá való, kik a szű ői, egyszerűen teljesen elszigetelten állott társai között.

Sohasem beszélt senkivel, mindig egyedül járt és csikorgó téli hideg időben is egy szálnyári kabátban suhint az utcákon végig, erősen a fal mellé simulva, mintha attól félne, hogy kérdőre vonják merészségeért, hogy ő is az utcán mer járni.

Egy igen tudós professzorunk volt akkor a matematikából, a ki az a „pech“ ért, hogy lezékéről déntanra estek. Kock Pál szerint pedig az emberek egy ebed után kedélyessé szoktak válni. Kock Pálnak igaza van. A mi professzorunk is csapongott a kedélyességben. Jó kedve és melege volt mindég, legalább a gyakori bomlókorlátot sem az utóbbinak tulajdonítottuk. Jó kedvét pedig énkön ilusztálta a többiek között azon eset is, hogy némelykor ellepettet bennünket zack und pack a cathedra előtt és a kinek nem volt logar könyve, annak teresziát adott, a többi szorgalmas fiúknak pedig — már t. i. azoknak, a kik szereltek czipelből a nagy és vastag könyvet — kitértő esetenlást írt. Ez alapon oly pompás klasszifikáció került ki, hogy isten a megmondhatója.

A mathesis külföldben is nehezen érthető tantételeit roppant genialitással adta elő. Felírt a táblára egy tételel, elmondta, hogy adunk hozzá egy X-et, veszünk el belőle két Y-ot, szorzunk, osztunk, helyettesítünk stb. stb. ered-

közze letelepedni, nem enged, hogy földet vásároljon. És végül a székek nép sokkal jobban iskoláztatja gyermekeit, mint maga a zsidóság; azon két iskola, a mely Sepső Szent-Györgyön van, bizony heilennek Nyiregyháza vármegyéhez. (Zajos derültség.)

Én tehát azon aggodalom nélkül szólalhatok fel e kérdésben, hogy odahaza választóim közül valakinek örömet okozok vele.

T. ház! Valahányszor baja van a népnek, az pedig mindig van, olyankor mindig igen népszerű dolog azt mondani, hogy ennek a zsidó az oka. Hiszen a keresztényháborúk, valahányszor egy hadsereg elakart indulni a szent földre, mindig először a zsidókat verték meg. Mikor a németek összegyűltek a keresztényháborúra ezelőtt 700 esztendővel Nürnbergben, azt kérdezte: „Merre vannak a hitetlenek, ki fog oda vezetni minket?“ Akkor ezt mondta a legokosabb ember közöttük, hozzatok egy ludat, a merre az megy, arra van a hitetlenek országa.

Ez nem az én fantáziám, hanem meg van írva Michaud Histoire de croisades című hírbetűltében, és a lud, ő tudja mért, épen a zsidó fertályba vezette őket. (Derültség.) Akkor azt mondták, ime itt vannak a hitetlenek és agyonverték a zsidókat. De azonban 700 évvel ezelőtt történt és most a felvilágosodás szrázában a mitelt német nemzet és annak nyomán mi magyarok, kik oly nagyon báványozunk a németet, elindulni ismét egy lud után fogunk-e? (Élénk derültség.) Azok akkor legalább a mag váltóért akartak boszút állani, most már csak a váltóért akarunk bosszút állni. (Élénk hosszas derültség és tetszés.)

T. ház! Nem köszönősek előttem azoknak, a kiket e tárgyan felhozok. Előttem is nagyon jól ismeretek, hogy népünk minden osztályát mennyire pusztítja az uszora, hogy az izsakosság terjedése által a közkerületelendés, a testi-lelki elnyomordás mennyire növekedett, ezt én épen o y sajnosan érzem és épen úgy óhajtom megorvosolást, mint bárki más a házban. De nagyon esalatoskizni méltóztatnak, a kik azt hiszik, hogy ez csak azóta van meg, mióta a zsidók keze van benne. Csak 100 éve van, hogy megjelent egy nevezetes könyv a köztársaság harmadik évében, Franciaország területén írta egy magyar ember, Mathias Rati, e cím alatt: „Ein Justimord in Ungarn“, melyben előadja, okiratokkal bebizonyítva, hogy abban az időben, mikor Magyarországon meg volt tiltva a zsidóknak kereskedni, meg volt tiltva direktó bort venni és eladni, mikor a zsidók el voltak tiltva a városokban való lakástól, akkor maguk a nép előjárói sokkal jobban nyuzták a népet uszora útján, sokkal jobban pusztították a népet, kiszorították legjobb birtokaiból, levették utolsó kőntőst, kik? Maguk az előjárók, magyarok és ráczok.

Ezek adatokkal vannak bebizonyítva. És a ki ez ellen szót emel, azt az embert a legmélyebb börtön fenékre zárták és a dolgról nem volt szabad beszélni. Az uszora meg volt mindig és megtesz mindig, míg alkalmas talaj van a számára, a hol gyökeret verhet. Itt nem az embereket, hanem a rendszert kell megjavítani. Ha az uszora pusztít, üldözöttek az uszortól, de ne a zsidót. Ha az izsakosság pusztít, gyógyítsátok az izsakosságot, de ne a zsidót! (Helyeslések jobbtól.)

Azzal, a mit ajánlanak a kérvényezők, hogy a zsidók fosztassanak meg jogaitól, semmi a taturquon javítva nem lenne. (Helyeslések jobbtól.)

A mint előttem szölet Irányi Dániel t. barátom is mondá: ugyanott lennék, a hol most, mert hiszen a nem emancipált zsidóknak

mény lesz; ez és ez. Az eredmény pedig nem ez és ez, hanem az lett, hogy mi vajmi keveset tudunk.

Bejelentették a főigazgató látogatását. Volt sürgős, forgás s kapkodás.

Mi a mathematicai lezékén szerencsétlenül látogatásával. Professzorunk zavarban volt. Az iskola jó híruvát meg kell menteni minden áron, az pedig a mi tudományunkkal nem volt könnyű dolog.

Egyszerre kiderült professzorunk arc-a, a felvilant eszmét a valószínű követte: a mi rongyos Gyula társunk a tábla előtt állott idegesen emelgetve vállait.

A főigazgató kisé megzavarodott az elzüllött alak látára, de megjegyzés nélkül adta fel a kérdést.

Gyula szó nélkül neki állt a táblának és írt szakadatlanul, míg végre tele lett, akkor megfordult és leolvasta az eredményt.

Mi nem értettünk az egészből semmit, a főigazgató mind jobban bámult, a professzorunk pedig izdadt.

Hát ez micsoda? Kérde a főigazgató. Tanár ur ezt adja elő! A zavar mindinkább nőtt, a tanár táviratozott Gyulára, hogy törője le a mit írt, az nem jó! Gyula ellenkezik, hogy biz az nagyon jó. De én azt nem adtam elő soha, esküdjök a tavár. Tadam, mondja szerényen Gyula, én ezt az egyetemi könyvtárban tanultam.

A kis rongyos zsidó fia az egyetemi könyvtár: buja és felső matheist tanult akkor, a mikor mi még az elemi sem tudtunk megérteni.

Megmentette iskolánk becsületét derekasan; de ki is vitta egyuttal a mi tisztelőinket. Befejtük középiskolai tanulmányainkat, ki ide, ki oda ment az egyetemre, vagy emarult a társadalomban, hogy sohse lássuk többé.

Egy év mu va a Z-i külföldi egyetemre kerülttem. Új lakosom rendezésével foglalkoztam a mint kocogást hallok az ajón és belép...

legnagyobb bámolatokra Gyula az ő felszeg, szerény modorával, ép oly rongyosan mint egy koron. Zavaromban azt sem tudtam mit teyek, ő segített ki ebből is. Hallottam kezdé, hogy

esakugy meg kellene az adósságot fizetni, mint a emancipáltak. (Helyeslés és derültség.) Az, a ki a pállikát meg akarja inni, bizony nem kérdzi, hogy a kereszáros van-e emancipálva vagy ninc. (Derültség.)

Ellenben, ha el volnának tiltva a zsidók a földvásárlástól, egyszerre természetesen minden földbirtoknok leszállana legalább egy negyedrészrel az ára, mert a legvagyonosabb osztály ki volna zárva attól, hogy a licitációkon megjelenjen. (Ugy van!) Tehát ép az ellenkezőjét érők el, ugy, hogy a szorongatott adósmég szorongatottabb állapotba fogna jönni.

Hogy meg legyen orvosva ezen bálsolyzet, arra nézve kötelessége gondoskodni a törvényhozónak. Ime asztalunkon fekszik, mihelyt időt nyerünk hozzá, legrövidebb idő alatt tárgyalni fogjuk az uszoratörvényt. De még magában az uszoratörvény a mi bajainkat el nem enyészti. (Igaz! Ugy van!) Szükségünk van társadalmilag gondoskodni a dolgról: minden helyiségben takarékpénztárak, iskolai takarékpénztárak, segélyző pénztárak felállítására és különösen jó iskoláknak fenntartására által, melyek a népet ne eljék, takarékoságra, mértékletességre szoktassák. (Helyeslés.) Újjal-mutatnánk egyes községekre, (Halljuk!) ha az illetők szerényeséget sérteni sem akarunk, a hol az uszorában legjobban elmerült népet egyetlen egy katolikus lelkos nek a lelkos és eszesrel eljárása kiszabadító! az uszorából, ép e módok által, a melyekre reá mutatam: takarékpénztárak, jó iskolák által. (Felkiáltások: Sőtök! Magyar János! Eljenzés.)

Tudom azt t. képviselőház, hogy nemcsak ezek a vádak azok, (Halljuk!) a melyeket a zsidók, mint faj ellen fohoznak. (Halljuk!) Előkeresik a Talmudból mindazokat a tétételeket, a melyek gyűlöletessé teszik a zsidót a keresztény előtt. Én nem vitatkozom azokkal, a kik ezeket előhozzák és terjesztik hírlapjaikban. Itt e házban is hivatkoztak már gyakran a Talmudra. Én azt nem olvastam, annyira a zsidó nyelvben járas nem vagyok, mint azok az urak, (Élénk derültség) a kik a Talmudból ezítálnak.

De ha az, a mi (Halljuk!) ezer év előtt íratott, akkori körülmények között, ha az mind igaz volna és most a közéletben gyakorlatban is volna: akkor ugyan mit mondana egy idegen, ha kezébe venné a mi Talmudukat, a Corpus jurist, és aztán reank olvasná belőle, hogy Magyarország, a ki a hitütségen kapott felelőséget megüli, ezt büntetlenül teheti (Felkiáltások: Igaz! Derültség); hogy ha a tolvajnak a szemét büntetésből kiszurják; hogy ha egy nemes ember a szolgálóját elveszi, akkor mind a kettőt öszekötik szalmakötéllal, kivi szik a vásárra és eladják (Derültség); és hogy a lutheránusokat megégetik. (Ugyvan!) Ez mind benne van a mi törvénykönyvünkben; hát törtenik ebből valami? (Derültség.)

T. képviselőház! A mérleg egyik felébe azok, akik nagy szorgalommal utána jártak, bizony sokat beleakhattak a zsidók demeritumaiból, hibáiból, bűneiből: de hát nem akarják meglátni az erényeket? Nem hivatkozom én azokra a jótékony aktusokra, a melyekkel minden lépten nyomom találkoztunk, (Helyeslés.) és melyekben a potior pars mindentűt a zsidók, mert erre azt mondhatják: náluk van a pénz, tehetik. De igen is hivatkozom arra, hogy nekünk magyaroknak a mi művelt zsidóságunk szellemi képességében oly kapitálisunk van, mely kapitálisit elveszteti, száműzni Magyarországból, isten és nemzet ellen való bűn volna. (Helyeslés.)

És végül konstátálnom kell azt, a mi a

Z-be jött, azért bátorokdtam fölkeresni, hogy ha valamivel szögalatára lehetűek, kérem rendelkezék velem.

Igazán meghatótt e nem várt ajánlat. — Mindenre inkább el voltam készűlve, csak erre nem. Látva defet külsejét, szerettem volna valamiképp tudára adni, hogy számíthat reám, ha némi pénzreigényre volna szüksége; de a mit gyanítani kezdé miért tapogatózom, kitérőleg válaszolt, míg végre szűnt durván adta tudtomra, hogy ne érdeklődjem viszonyai iránt, nem azért jött, hogy én segítsek rajta, hanem ő akar segítségemre lenni mint hofitárs az idegen városban ha akarom, ha nem úgy ajánlja magát és távozott.

Este fölmentem a magyar egyetelbe, ott tudtam meg, hogy Gyula már egy éve van Z-ben, lezko adással tartja fen magát és egyike a legkitűnőbb tanulóknak. Minden segejyt, melyben részesteni akartak kereken vizsgálta utasított és saját erejéből teremtet magának existentiát magyar fia létére külföldön.

Idő utazásának egyes részleteit is csak évekkel később hallottuk. 25 forint gyűjtűt öszsze, avval indult el gyalog és körülbelül két hónapig volt uton.

Az egyetemet kitűnő sikerrel végezte, és a mi ugyszólván páratlan eset, külföldi államségélyllyel utazott Franciaországba tanulmány utra.

A múlt napokban egy barátomat kísértem a tébolydába, a ki egy rokonát ment látogatni.

A felügyelő értesített, hogy a betegek sőtájukat mentjük, menjünk a váróterembe, ő majd beszölliija barátom rokonát.

Én nem akartam e találkozás szemtanuja lenni, a folyosón maradtam és elmerűtem az örűtek nézésében, a ki tőlem egy levegfal által elválasztva öntudatlanul élveztek a téli nap jótékony melegét.

Egyszerre mintha vilámlütés ért volna ugy megrázkódtam. Alig öt lépányire tőlem Gyulát láttam, egy másik férfi társaságában, a kinek roppant komolysággal magyarul beszölet valamt. — Nem akartam szeméimnek hinní. Felkerestem a

magyarországi zsidókat en masse illeti, annak a haza iránti szeretetét. Hogy e hazaszeretet mily fokon áll, arra két, legellentétesebb helyről való bizonyítványra hivatkozhatom. Az egyik a szabadságharc vezetőjének és Magyarországi kormányzójának elismerése, a másik pedig Haynauak a bizonyítványra, ki a zsidókat két millió forint badisarcra íeltte azért, mert a magyar szabadságharcához kivétel nélkül mindnyájan ragaszkodtak és harezoltak fegyverrel a kezükben. (Ugy van! Ugy van!) Rannuhatnak barátimra, kik Budavár ostrománál sebet kaptak s azok zsidók voltak.

Szalay Imre: Csak szeretném egy zsidó bűnöknek a nevet hallani! (Mozgás. Halljuk! Halljuk!)

Jókai Mór: Méltóztassék megkeresni Balog Károly nagy kőrűsi tanár urat, és megfogja látni a testén most is a sebhelyet, hol a goyó keresztűllötte Budavár ostrománál.

T. képviselőház! Én meg vagyok felőle gyözdöve, hogy a jövő században nem lesz Magyarországon zsidókérdés.

Istóczy Gyűzö és Simonyi Iván: Az igaz! (Mozgás. Halljuk! Halljuk!)

Jókai Mór: A zsidók fognak találni módot és bizonyára keresik is, és ha nagyon keresik, megtalálják a hazaszeretelben, a mely őket e hazának méltó fiaivá fogja tenni.

A magyar nemzet már két szemita fajt aszimilált. Hogyha meg nem nevezem őket, talán sokan nem is emlékeznének rá. (Halljuk!) Az egyik szemita faj a kunok.

Istóczy Gyűzö: Az turáni! (Halljuk!)

Jókai Mór: Szemita faj, mert törökök voltak, török nyelven is beszélték, egész krónikájuk töröktől van írva.

Simonyi Iván: Akkor éppen áltáják! (Élénk felkiáltások: Ne tessék közbeszólni! Halljuk! Halljuk!)

Jókai Mór: A másik faj az örmények, kik bizonyára szintén szemiták és kiket senki Magyarországon többé meg nem tud különböztetni, melyik a magyar, melyik az örmény. (Ugy van! Ugy van!)

A harmadik lesznek a zsidók, kiket a jövő században senki sem fog megkülönböztetni tőlük, hogy melyik a magyar, melyik a zaidó. (Tetszés.)

Simonyi Iván: Mert mind zaidók leszünk! (Nagy derültség. Mozgás. Halljuk! Halljuk!)

Jókai Mór: T. uraim! (Halljuk!) Csafőljak meg önök azokat, a kiket mondtam, hozzanak fel ellenkező adatokat, semmisítsék meg állításaimat, rakják a serpenyőbe a zaidóknak a bűneit o y mértékben, hogy azoknak az érdemeit lenyomják. Ez azért ránk, képviselőkre nézve különbséget nem tesz annál a kérdésnél, hogy vajjon a magyar alkotmányunk a szabadságot, jogegyenlőséget legyen e az alapja, vagy nem. (Helyeslés és tetszés.)

A mely nemzet magát, életét másképp biztosítani nem tudja, mint az által, hogy egy köztötte élő népfajnak, egy köztötte élő osztálynak, egy vallásfelekezetenek a politikai polgári jogait kofúskálja: az a nemzet meghuzta maga felett a halálharagot. (Ugy van! Élénk tetszés.) Én pedig óhajtom, hogy Magyarországi örökke éljen, azért az indítványt visszautasítom és elfogadom a kérvényi bizottság javaslatát. (Hosszasan tartó élénk helyeslés és éljenzés.)

Mi a vereskereszt egylet célja?

A vörös-kereszt egylet célja, mint már egyszer írtuk a háboruban megsebesült vagy megbetegedett harczosok ápolása. Célja az

felügyelőt és megűdtem a szomorú valót. Gyula már két éve a tébolyda lakója. Rizmás számla írja tele a papirt mathematicai problémákkal és óra számla tart előadásokat... a falaknak.

Roppant lehagolva tértem vissza, nem tudtam elfeledni megűdött Gyula sorsát.

Nagyon érdekelt e tragikus esemény egyes részleteit megűdtem és azért egy iskolatársamnak írtam, közölné velem az e tárgyra vonatkozó adatokat, ha tud valamit.

Jó helyen kérdezősködtem, tegnap kaptam választ levelemre, melyet változatlanul ide íktatok:

Szíves soraidra sietek válaszolni, hogy ki-elégítsem kíváncsiságodat, ha már nem eszelhatom el azon fájdalom, melyet a szerencsétlenül járt Gyula sorsa előidézett. Bizonyára emlékszel arra, hogy Gyula Z-ből tanulmány utra indult Franciaországba. Ő mindenekelőtt Parist kereste föl, nem kis föltűnést okozva cynikus öltözete által mindenütt, a hol ajánló levelével megjelent. Kitűnő szakképzettsége azonban csakbamar elfeledteték külsejét és háborítatlanul folytathatta tanulmányait. Mngszoktuk őt olyannak látni, a milyen volt.

Körűlbelűl három óra ide érkezése után, Gyula egész átalakuláson ment által.

A cynus ember, a ki a nyakkendőt is csak hűrűből ismerte, egyszerre kifogástalan öltözékben kezdett járni, naponkénti vendége lett a nyilvános mulató helyeknek és színházaknak.

Ismered zárkózott természetét, ez átváltozás okát tudni nem, csak gyanítani lehet.

Bármi okozta legyen az átalakulást, mi annak őszinte szívűből örvendettünk akkoron. Ez örömlük azonban rövid ideig tartott. Egy szép napon azon tudósítást nyertük, hogy Gyula megűgyelést végett a kórházba került és onnan később jelenlegi tartózkodási helyére szállították.

Mi okozta e tragicus befejezést, annak titkát ő a sirba viszi, mert valószínű, hogy annak közvetlen előidézője hallgatni fog, vagy talán nem is tudja mily borzasztó szerepet játszott e genitális fia életében.

egészségügyi csapat csatatéren a betegágy nyokat pótolja.

Feladata tovább a háborúban elesett harczosok hátrahagyott

Célja végre re nél, ugymint árvis, t hasznú tevékenysége

Természetesen egylet működési körű Rőviden körűve

Tanulmányozza sokat, melyek a katon terén elérték.

Igyekszik megűgy az önkéntes egészség szögalatára ké

gatók: az orvosok, gati tisztviselők, be

Alkalmas mint reket, orvosi szereke mindennemű kórházi és szerző be.

E tárgyakat le ről, hogy alkalmas he felügyelete alá helye

Alkalmos helye ki, hol háboru esett raktárak létesítők.

Egyezményeket kal a végből, hogy szűkség esetén, bérű

Önkéntes egészség csapatokat szervez. I besűlttek és betegek tessebb módon teljesít

E csapatok szerjén ügyekzik kiképe és toraa-egyletek e t galatol tésnek.

Előkészűleteket házak és üdű házak rakat, hordozható bar

Terveket készűtén a különbözű eg kezdjék meg működé

Hábor Arra törekűzik, sére álló eszközök e galatol gyámoltása.

Gondoskodik ar ügyi személyzet, orvo tegapoltók, sebesűtliv hadseregűhez, és ezek tekké a'akájának, l

lálja saját működési Gondoskodik ar beteg katonák hogy l herek a szűlékkel, ro san különbötesseken.

Különös gondot teg katonák ápolásár nyitotta az ápolóűűt ápolónő részesűtűt alap mely pillanatban az laanak.

Gondoskodik ma ez által megszűntetűt a lyeket a betegek töme szerűnt okoni szokott. tegok elhelyezésűnt e általában nem teletű teményeűnek. A kórhá azon epidemikus bajok háboru gűszos utóhat mutatkozta, éppen e gyarázatukat.

A betegek és se sára vasuti vonatokat teljesen szerveze e t igazgatás rendezekűzése

Az egylet tovább a rokkant katon esett harczosok hátragy

Edes és szép a nagy római kőrű, de goni be azt a földet, védelmezett, vagy in

át a gyámol nélkül m kép, de az életben gy

Az anyni o'dairű segélyezőknek csak sze hetik; ezt kipótolni, a az övezgeknek és árvtostian, ez a vörös kezebb teladatta.

De a mint már az egyletűck főcélja t sok ápolása, csak öze lyezésé, de nem egyed

Feladata békes i is működni. Ha széles megerűsűdők, és működ

nyesűly idején első a nyomban, isűg emeli nyomban fel fog tűnni egyetemes szeret e g

Oly pódát mutatn ben, mely egymagában kisűűtűűg vagy rosza

Mikor Szeged az életűálai harcztól viltott szerűleg küzdö, de m kereszt egylet ruhámen konyhákát, gyermekker

tott, s készűpénzben 30,0 a földűűfűűvára lett lakos

Ezt akkor tette, a det legsúlyosabb bajai

Jó tanúság a jövő vány képet nyuzija e pé

on masse illeti, annak...
Hogy e hazaszeret...
legellenltesebb hely...
hivatkozhatom. Az egyik...
ojenek és Magyarorszag...
rese, a másik pedig Hay...
ya, ki a zsidokat két...
ra írtéle azért, mert a...
hoz kivétel nélkül mind...
hoz tartoztak feyverrel...
Ugy van!) Ramutahat...
pdaivar ostrománál sebet...
váltak.
k szeretném egy zsidó...
k (Mozgás. Halljuk! Hall...
stassék megkeresni Bal...
bi tenár urat, és meg...
st is a sebhelyet, hol a...
lavár ostrománál.
En meg vagyok felőle...
százdában nem lesz...
rdés.
Smoyi Iván: Az igaz!...
nk!)
lők fognak találni mó...
k is, és ha nagyon ke...
zazaszeretben, a mely...
vá fogja tenni.
Amár két szemita fajt...
nem neveztem őket,
kézzenek rá. (Halljuk!)
knok.
sturáni! (Halljuk!)
a faj, mert törökök vol...
szeltek, egész krókika...
kkor éppen áltajjaz!...
te tessék közbeszólni!
nk faj az örmények,
nemiták és kiket senki...
ag nem tud különböz...
nk melyik az örmény.
nk a zsidók, kiket a...
m fog megkülönböztetni...
nyar, melyik a zsidó.
nk mind zsidók leszünk!
nk! (Halljuk! Halljuk!)
nk! (Halljuk!) Csófol...
nkiket mondant, hoz...
nkokat, semmisíték meg...
nkpernyőbe a zsidóknak...
nk hogy azoknak az ér...
nk azt ránk, képviselőkre...
nk ez annál a kérdésnél...
nk, kottmányoknak a szab...
nk egyen e az alapja, vagy...
nk.)
nk, életét másképp biz...
nk az által, hogy egy kő...
nk öltötte élő osztálynak...
nk politikai polgári jom...
nk met meghuzta maga...
nk y van! (Én k tetszés...
nk Magyarország öröke...
nk visszautasítom és el...
nk tság javaslatát. (Hosz...
nk és éljenzs.)
nk egylet célja?
nk célja, mint már...
nk an megebesült vagy...
nk ápolása. Célja az

egészségügyi csapatok működését támogatni, s a
csatatéren a betegápolás terén mutatkozó hiá-
nyokat pótolni.
Feladata továbbá a rokkant katonákat és a
háborúban elesett vagy munkaképtelenné vált
harcosok hátrahagyott családait segélyezni.
Célja végre rendkívüli szerencsétlenségek
nél, egymint árviz, tüzvész, járvány esetén köz-
hasznú tevékenységet kifejezni.
Természetesen béke idején egészen más az
egylet működési köre, mint háboru alkalmával.
Röviden körvonalazzuk az egylet teendői-
béke idején.
Tanulmányozza és értékesíti azon haladá-
sokat, melyek a katonai egészségügyi szolgálat
terén elérték.
Igyekszik meggyerai azon egyéneket, kik az
önkéntes egészségügyi szolgálat terén szemé-
lyes szolgálatokra készek és alkalmassak. Ilyenek
vannak: az orvosok, gyógyszerészek, közigaz-
gatási tisztviselők, betegszállítók és kézművesek.
Alkalmos mintákat, különböző közöszö-
reket, orvosi szereket, fehér és ágyneműeket,
mindennemű kórházi felszerelési tárgyakat gyűjt
és szerez be.
E tárgyakat leltározza és gondoskodik ar-
ról, hogy alkalmas helyeken megbízható egyének
felügyelete alá helyezzessék.
Alkalmos helyeket és helyiségeket szemel-
ki, hol háboru esetében beteggyűjtő állomások
raktárak létesíthetők.
Egyezményeket köt szállítási vállalkozók-
kal a végből, hogy azok járműveiket, hajóikat,
szükség esetén, belfizetés mellett átengedjék.
Önkéntes egészségügyi és sebesült szállító
csapatokat szervez. Ez utóbbiak feladata a se-
besültek és betegek szállítását a legkímélet-
esebb módon teljesíteni.
E csapatok személyzetét már a béke ide-
jén igyekszik kiképezni. A hadastyán, tüzölő
és toraa egyletek e téren rendkívül becses szol-
gálatot töltenek.
Előkészületeket tesz egyleti tartalékkör-
házak és hűdők házak felállítására, továbbá sár-
rakat, hordozható barakkokat szerez be.
Terveket készít előre, hogy háboru eso-
tén a különböző egyletek és csapatok mint
kezdjék meg működésüket.
Háboru esetén.
Arra törekszik, hogy minden rendelkezé-
sére álló eszközökkel a katonai egészségügyi szol-
gálatot gyámoítsa.
Gondoskodik arról, mindennemű egészség-
ügyi személyzet, orvosok, gyógyszerészek, be-
tegapólók, sebesültvivők küldésének a makódó
hadseréhez, és ezek külön szervezett testüle-
tekké alakulásának, hol minden ember megta-
lálja saját működési körét.
Gondoskodik arról, hogy a sebesült vagy
beteg katonák hogy létéről és hollétéről szó-
ló hírek a szülőkkel, rokonokkal lehetőleg gyor-
san közlőssenek.
Különös gondot fordít a sebesült vagy be-
tegek katonák ápolására. E célból már is meg-
nyitotta az ápolóbi tanfolyamot, hol számos
ápolónő részesült alapos oktatásban. Ezek bár-
mely pillanatban az egylet rendelkezésére ál-
lanak.
Gondoskodik mozgó tábori kórházokról, s
ez által megszünteti azon veszélyes bajokat, me-
lyeket a betegek tömeges összezúrolása rend-
szerint okozni szokott. A rándszer, mely a be-
tegek elhelyezésénél eddig uralkodó volt, egy-
általában nem felelt meg a humanizmus követ-
elményeinek. A kórházak tui voltak tömve, s
azon epidemikus bajok, melyek egy-egy nagyobb
háboru gyászos utóhatása gyanánt rendszerint
mutakoztak, éppen e körülményben leltek ma-
gyarázatukat.
A betegek és sebesültek tovább szállita-
sára vasuti vonatokat és hajó ambulancsokat
teljesen szervezve és felszerelve bocsát a hadi
igazgatás rendelkezésére.
Az egylet további feladata:
a rokkant katonákat és a háborúban el-
esett harcsook hátrahagyott családait segélyezni.
Édes és szép a hazáért meghalni, éneklő a
nagy római költő, de csonkán, bánán baran-
goini be azt a földet, melyet vére hullásával
védelmezett, vagy inségnek, nyomornak adu-
át a gyámol nélküli maradt családot, fájdalmas
kép, de az életben gyakran előfordul.
Az anyai oldalról igénybe vett állam a
segélyezésnek csak szerény határáig terjeszked-
hetik; ezt kipótolni, a rokkant harcsookhoz,
az özvegyeknek és árváknak türethető életet biz-
tosítani, ez a vörös kereszt egylet egyik legne-
mesebb feladata.
De a mint már többször hangsúlyoztuk,
az egyletnek főcélja ugyan a sebesült harcso-
ok ápolása, azok özvegyei és árváinak segé-
lyezése, de nem egyedülli célja.
Feladata békes időben társadalmi uton
is működni. Ha széles alapokon szervezkedve,
megerősödik, és működése folytonos fog lenni, és
veszély idején első a segélynyújtásban. Hol
nyomor, inség emeli fel segélynyújtó szavat,
nyomban fel fog tűnni a vörös kereszt, mint az
egyetemes szeretet és gyors segély jelképe.
Oly példát mutatott az egylet i ju életé-
ben, mely egymagában képes e hallgatni a
kiszűrésű vagy roszakarat szavat.
Mikor Szeged az alföld legelső városa
életalál harcsoot vltott a bősélemmel, titán-
szorúlag küzdve, de mégis elbukva, a vörös
kereszt egylet rubaneműket osztott ki, nép-
konyhákat, gyermekkertet, kisedővödát állí-
tott, s készpénzben 30,000 frt. segélyt osztott ki
a földönfutóvá lett lakosság közt.
Ezt akkor tette, a midőn maga is a kez-
det legsúlyosabb bajával küzdött.
Jó tanulság a jövőre. Mindenesetre hal-
vány képet nyújtja e példa annak, hogy mire

josz képes egy oly egyesület, mely a társada-
lom minden egyes tagjának áldozatkészségére
támaszkodik.
Napi hírek.
— Tájékoztató. —
Színház: Ma „Cifra nyomorúság”. Holnap: „A
fekete orvos.”
Museum nyitva áll a fülkölben minden vasárnap.
10 óráig.
Keresztya egyleti jégpálya nyitva van reggel-
től estig.
Tövélyi Titusz felolvasása a szabadelvű kör-
helyiségében f. hó 28-án vasárnap.
Iparos ifjak táncvígalmára febr. 3-án „Bika”-ban
Pál fordulás a január hó 25-én este 8 óráig lesz.
Kerületi kataszteri értekezlet a város-
háza kis tanteremében f. hó 28-ól 29-ig.
Ujonczok sorsuzása január 25-én a város háza
nagytermében.
Dalestély a miskolci dalárda tiszteletére u. Bi-
kában f. hó 27-én szombat este.
Körményi ifjak bálja f. hó 28-án a Koronában.
Jó tékony ez a táncmulatság f. hó 28-án az Ely-
zeumban.
Tombola estély. A kereskedő testület tombola-
estélye a „Bika”-ban febr. 17-én.
Foltényiné jutalomjátékára tegnap
igen szép közönség gyűlt a színházba. A jutal-
mazottat két szép virágokrétaival és egy kos-
zorúval tisztelték meg, megjelenésekor hosszan
tartó tapshivár szünetet. — A művésznő ez-
este is kitűnően játszott, s a gyakori kiténté-
tesekre igazán méltó volt.
— Kiadó irodai helyiség. Két szép
világos utcazi szoba irodai helyiségnek bármely
óra kiadó. Értekezhetni szerkesztőségünkben.
— Halálhírek. Vadofai és zsidó öz. Né-
meth Mihályné, szül. Köhalmi Agucs uróné, Né-
meth János nagy bírt. társulati osztályfőnöké s
a Szentimry Elemér néven ismert jeles dalkező
édes anyja e hó 18-án hosszas szenvedés után
elhunyt Budapesten. Bizonyára széles körben
fog részvétet kelteni e nemes érzésű urnó el-
hunyna, ki szolid jó lelke s tiszteltemető eré-
nyei miatt nagyszámú ismerőseinek teljes becsü-
lését bírta. Temetése e hó 20-án választékos
közönség meleg részvéte mellett folyt le.
— Jutalomjáték. A jövő heten kedden
szintársulatunk jeles fiatal tagjának Medgya-
s z a y Evelia kisasszonynak lesz jutalomjátéka.
Ugy halljuk, hogy a kisasszony egy szinpadu-
kon már rég idők óta nem adott eredeti szin-
művet fog jutalomjátékul választani. Óhajandó
is, hogy a választás tapintatos legyen, mert ez
már magában a jutalomelődadás félsikerét jelenti.
— Esküvő. Günther Ferencz helybeli
városi kapitányi hivatalnok, tegnap esküdött
Szoboszló Kis Lajos városi kapitányi kivatal-
nok művelt lelkű leányával Cornelia kisass-
zonnyal örök hűséget. Boldogságot kívánunk
az önzetlen tiszta szerelemből eredt frigyre.
— Gyászjelentés. Ifj. Arany József és
nőm szül. Gutabáza Németh Etelka, József,
Árpád, Zoltán és Béla kiskorú gyermekeinek
névében is, mély fájdalommal jelenjük a fe-
ledhetlen jó édes strának, apósnak, nagy párnak
Id. ARANY JÓZSEF 50 év óta városi hiva-
talnoknak, folyó hó 23-án egy heti súlyos
szenvedés után, életének 81-dik évében, tudó-
gyuladás következtében történt gyászos elhuny-
tát, hódogult földi részei folyó hó 25-kén,
délután fél 3 órakor előbb nagypórtára 930.
szám alatti házuknál, majd a ref. nagytemplom-
ban tartandó rövid gyászszertartás után fognak a
cegléd utcazi temetőben örök nyugalomra le-
telni. Mely végteszünetességét rokonainkat,
a megboldult barátait, tisztársait és a ré ztrevő
közönséget tisztelettel meghívjuk. Debreczen
1883. január hó 23. Alds és béke poraira!
— Az iparos ifjak táncvígalmára
a meghívók már szétkúdtettek, felhivataok azon
t. családok, melyek még ilyet nem kaptak, de
arra igényt tartanak, sziveskedjenek az egylet
csop utcazi helyiségébe, (este 7 órától 9-ig)
jelentkezni.
— Marc Twain a párisiakról. Marc
Twain, a kitűnő angol humorista a párisiakról
sz. Jól humoreszkjében többek közt a követke-
zőket mondja: Egy Francia beszédben sohase
említi a történeti eseményt, hanem csak a
napot melyen történt. Ha az ember nem jártas
a történeti datumokban; el van veszte. Egy
francia szónoklat körülbelül a következőkép
hangzik: „Bajársáim, polgártársak! Sohase
feleldjük el, hogy január 21-ke törté-
zett bilircseinket, augusztus 10 ke szabadtott meg
a külföldi kémek dögrészétől, csirang 18 ka
mehében hordá büntetésük bírójár, s hogy
július 14 ke a szabadság hatalmas hangja
vlt, mely proklamálta a forradalmat, emlé-
kezzünk a december 2-kának embere ellen
mondott átkunkra, j-lent-ünk ki a menyör-
gésnek hangján, hogy ő nélküle a történelem
nem ismerne okt. 12-két, január 19-két, april
22-két, nov 16-át, szept. 30-kát, jul. 2-kat,
február 14-két, junius 29-két, aug 15 két és
május 31-két.”
— Borzató gyilkosság. Mihályháza-
ról e hó 18-ól a következőket írják: Gyilkos-
ság történt hetfőn éjjel közösgünkben, mely iz-
galomban tartja az egész vidéket. Nádasy La-
jos itteni közbirtokost e hó 16-kán virradóra
ugyanis a háza végén levő istállóban halva ta-
lálták. Az istállóban egy fjsze és egy répa
vágó volt, mindkettő vérről volt borítva, mi
arra mutat, hogy őt fejseztésekkel gyilkolták
meg. A vizsgálóbíró és a megyei főorvos más-
nap a helyszínére siettek s a hullát megvizs-
gálták. A nyomozást rögtön megindították, a
gyilkos azonban ideig kipunatható nem
volt.
— Vilamos utcazi világlítás Temesvá-
rott. Nemsokára lejár az a szerződés, melyet
Temesvár városa kötött volt az odaváló gáztársá-
sággal. A város e szerződést meg nem újította,

hanem e helyett az „Anglo Austrian Brush
Electrical Company Limited” társasággal kötött
szerződést a városnak vilamos fényvel való
megvilágítására. A szerződést Tisza miniszter-
elnök jóváhagyta, minthogy annak pontjai közi
van egy, mely így szól: „Ha a társaság a vil-
amos világlítást nem ugy csinálja meg, a mint
ez jelen szerződésben ki van mondva, a város
mindennemű fizetés kötelezettségei alól föl-
oldatik.”
— Keztyűzések jöttek dívatba a nők-
nél. A keztyű bensejében a tenyér felett egy
vagy két gombos zsebet alkalmaznak pénztárcza
gyanánt. E dívatot az angol nők hozták be s
ezelja abban áll, hogy telen nem kell a falsó
rubát kibombolni az aprópénz kedvéért.
— Legyilkolt család. A Szeged közle-
lésben levő nemes ladányi pusztán a várpalotai
hoz hasonló borzalmis rablógylkosság történt.
Füzessághy Ben-dek, a pusztá haszonbérletje, f.
hó 16-án este kedélyes vacsoránál fia családja
körében, mely nejből, leányból, s ennek vő-
legényéből állott. Vacsora közben az ajtó hir-
telen feltárult s öt álarozos, feyveres rabló lé-
pett be a szobába. Füzessághy és jövendőbeli
veje felugrott székeikről, de mielőtt védekez-
hettek volna, a rablók földre teperték a nők-
kel együtt s megkötözték őket. Ezután a rablók
azt a 15,000 forint követelték Füzessághytól, mely-
et — mint a környéken általánosau el volt
terjedve — leánya kihazasítására összegyűjtött.
A szerencsétlen ember hiába esküdözött, hogy
nincs a pénz nála, hanem a szegedi takarékpénz-
tárban van: a rablók nem hitték s mind a négyet
borzasztó kínzatással akarták vallomásra
kényszeríteni. Végre, midőn a pénzt nem tudtak
megkeríteni, az egész családot lemészárolták.
A rablók igen óvatosan jartak el s mielőtt Füz-
essághy szobájába hatoltak, a tanyán levő ösz-
szes celedséget guszba kötötték.
Husárok:
Megállapítva s bejelentve 1883. jan. 24-ől
31-ig következők:
48 kr. Rác Györgynél Cegléd-utca 2599
csapó-utca 10. rózsater 6 sz. a. s Szentessy
Istvánnál Szt. Anna-utca 2667 sz. alatt.
Mindentöbbi bejelentett mézárszékék-
ben pedig 50 kr.
Borzató katasztrófa a tengeren.
Hamburg, jan. 23.
Tegnap délután a megmentett utasok kö-
zül 16 és a lestlyedt hajó gépésze érkeztek
ide Bténából. Ez a tizenhat ember volt az, ki
az árbozesuesra másva menekült meg, s ott
leirhatlan kínok között, majdnem megmeredve
a hidegtől, halalos félelemben fél két órától
éjjeltől egészen déli 12 óráig várakozott a
segítségre, míg azután a brémai „Diamant”
bárka ki is mentette őket iszonyu helyzetükből.
Az indóháznál eme szerencsés szerencsétlenek
megérkezésével megrázó jelenetek folytak le.
Amott egy ifju várakozik emészto nyugtalanság-
ban, a melle csak úgy zibál a remegéstől, mely
léleketet e fojja, midőn a vonat eles füyöics-
sel herobog.
O a kőmányaos fia. Félénken, de még is
remény által tapláva kérdezi ezt és azt a meg-
érkezőt, vajjon látta-e az ő atyját. Az érkező
nem tudnak vagy nem akarnak fölvilágositást
adni neki Végre a hajó megmenekült fűtőjéhez
fordul. Ez tudatja vele, majdnem elbál a szó
száján, hogy szemé előtt halt az atya a vízbe.
Tompa és fájdalmas zokogás közt távozik az
arva.
Számos ily jelenet fordult elő. Amott egy
sírő leánya álldogál. Posenből való és németül
sem tud. Alig lehet tizeköt éves. — Egy de-
reglye mentette meg őt, itt az emberek pártját
fogtak és ő a hozzá tartozóit várja itt, mer-
nem akarták megfosztani őt minden reményétől.
Hasztalanul, mert apját, anyját, fivérét elnyelte
a tenger.
De az öröm könnyei is folytak; a hol-
taknak hit menekültek az öröm kiörésével
fogadtak. A menekültek iszonyu részletekről
bvszélnek; a jelenetek melyek a gőzös elsi-
lyedését követték, leirhatatlanok. Az életre ha-
lálra való harozot a hullámok közt, a szeretet
főáldozó példát megrendítően adják elő.
Sokan már csomakba menekültek, midőn
kedveseikért ismet a biztos halálra rohantak; és
újból megkezdődött az iszonyu küzdelem a
habokkal s csak keveseknek sikerült az árbo-
czok köztétehez menekülni. Egy kis szám
végre itt gyülekezett össze, s órák teltek el,
a nélkül hogy segély érkezett volna. A tagok
megmeredtek a hidegtől; az izgatottság, a ha-
lalos félelem, az erőködés teljesen kimerítették
a szerencsétleneket. Többen nem tarthaták ma-
gukat s tompa fölkiáltással estek ismét vissza
a feneketlen sírba. Utójára csak tizenhatan ma-
radtak együtt.
A menekültek egy része egyelőre ismét
visszatér, míg a másikrés az elített katasztrófa
daczára folytatni fogja útját a távolnyugat felé.
Valamennyien dicsérik a Cimbria hajó tisztjei-
nek és legénységének önfeláldozását; a derék
emberek minden lehetőet elkövettek, hogy a ren-
det és nyugalmat fentarthassák a megmentsék
a mi menthető. Nagy részük épen kötelességük
teljesítése folytán vesztett el. Tetőtől talpig
derék emberek — mondá a megmentett férfiak
egyike s forró könny perreg le arezán. Más elő-
dalról beszélik, hogy a Sultán, jóllehet hallotta
a rémes fogélykiáltásokat, a katasztrófa után
rögtön távozott.
Az elsilyedt „Cimbria” gőzösön összesen
72 osztrák magyar alattvaló volt, köztök Bécs-
ből 2, Cseországból 12, Magyarországból
44, a birodalom többi részeiből 14. To-

vább 126 porosz s 52 egyén a Németbirodal-
om többi tartományaiából. Oroszországból 16, s
Amerikából 14 egyén. A névjegyzék összesen
290 személyt tüntet ki, mely számba azonban
egy az egyes családtagok, mint a legénység is
mar bele van foglalva.
Magyarországból a következő uta-
sok voltak: Kmetony András és családja, Sipos
József, Lipko Mária, Oplet Anna, Sanitzik Jó-
zsef, Lipko Mária, Oplet Anna, Sanitzik József,
Berekasi János, Kmez András, Valencik József,
Semanik Anna, Smerik Jura, Andraszek János,
Mollner András, Huszár György, Varga György,
Krowci Lajos, Turik Dyr, Kosti János, Koitko
József, Todt Mihály, Lipták János, Saiko
János, Német János, Sonnenfeldt Ferencz, Sem-
an Basawada, Tromé József, Zacharski Dinja,
Holevo János, Boelacz Dyr, Hankowski Wasil,
Hanslneki János, Bobawozka János, Mehlung,
Miketa, Mozola, Neugabauer Iszák, Kores Anna
gyermekeivel, Ropka Anna gyermekeivel, Klei-
nowsky János, Maczrejak Mária gyermekeivel,
Baulanech Mária, Radák János, Erza Kasmir,
Pyogyier Mária, Rosenblut József gyermekeivel,
Bosak W.
(E névsort német forrásból közöljük s így
mögletet, hogy több név hibásan van vissza-
adva. Anyai azonban így is kétségtelenül lát-
szik, hogy a szerencsétlenek nagyszere töt le-
hetett; a nevekől erre szabad következtet-
nünk. Nagyon valószínű, hogy a szerencsétlenek
amogy is nagy tömegben lérén, egy seregét
képeztek azon kivándorlóknak, a kik a felví-
dékrol újabban elhagyva hazájukat Amerikába
igyekeztek. A szerk.)
Irodalom és művészet.
Bécs — Győrért. A győri árvízkarosul-
tak javára Bécsben hangversenyt foguak ren-
dezeni. A vállalat élén Richter János karnagy
áll, a ki tudvalevőleg győri születésű.
Csiky Gergely legújabb színműve: „B o-
z ó t h y M á r t h a” februar hó 16-an kerül
színpa a nemzeti színházban. „F e o d r á”-ból
S a r d o u híres színművéből legközelebb szin-
tűn megkezdik a próbákat s a darab első elő-
adása márczius hó 15-épre van kitűzve. — A
színművet Paulay Ede drámai igazgató fordí-
totta magyarra.
Shakspeare „S o k h ű h ő s e m m i e r t”
című vígjátéka a londoni Lyceum színházban
szombaton érte meg századik előadását, szaka-
datlan egymásutánban, a mi piratlan eseményt
képez e darab történetében.
Kőbányai sorsüzlet.
A serteskereskedelmi csarnok jelentése.
— január 20.
Verők tartózkodása miatt az üzlet jelen-
tételen maradt. Magyar öreg nehéz 59—60,
fiatal nehéz 62—62½ közép 61—62 könnyű
59—60. Szedett nehéz 58—59 közép 57—58
könnyű 59—57. Románi bakonyi nehéz 60—62
átmeneti, közép 58—59 átmeneti, könnyű 56—57
átmeneti, eredeti nehéz — átmeneti könnyű
54—57 átmeneti — Szerbiai nehéz —
átmeneti, közép 58—59 átmeneti, könnyű
56—57 átmeneti Hízó 1 éves élőszuliban 4% le-
vonással 50—56, 2 éves 53—56 — Az árak hi-
zait serteseknél páronként 45 kl és 4% levo-
nással kilogramonként értendőek, Romániai és
szerbiai serteseknél, melyek mint átmenetiek
adattak el, a verőnek páronként 3 arany forint
van fejében, megterítették.
Legújabb.
A „Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai.
Budapest, jan. 24. A képviselőház
mai ülésén az igazságügyr benyújtotta
a törvényjavaslatot, hogy a határszélen a
házközösség megszüntetessék. — Elnök
rende utastija I s t ó c z y t a tegnap
Iranyival szemben használt kifejezése-
ért. Megkezdődött az uzsora tja-
v a s l a t t á r g y a l á s a.
Róma, jan. 24. Valerian három évi
fogházra ítéltetett.
Riga, jan. 24. Mittani szin-
h á z e s t e l e g e t t. Előadás nem
volt.
Madrid jan. 24. Paz infanszó Lajos
bajor herceggel eljegyeztetett.
Athen jan. 24. Komunduros veszé-
lyesen megbetegedett.
Sofias Bulgária a Dunai értekezlet-
ben való részvételt kéri.
DEBRECZENI SZÍNHÁZ.
VI. Bérlet 3. szám
Csütörtök, jan. 24.
A FEKETE ORVOS
Dráma 5 felv.
Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos
Vörtesi Arnold.
Főmunkatárs: Kerezag Vilmos.

